

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, február 3.

Nekem mindent, neked semmit!

(B.I.) Az ellenzék és a kormány közti békeműveleteknek már egész irodalma van. Az írásban és szóval megadott nyilatkozatok egész tömege, rengeteg számú hirlapi cikk s néhány mocskoló röpirat — ennyiből áll az a bizonyos irodalom.

De még jön hozzá a legnagyobb valószínűség szerint egy üzenetváltás a kormány és az ellenzék között, melyben az ellenzék részéről az fog bizonyítani, hogy már többet igazán nem engedhet követeléseiből, a kormány részéről pedig következetesen az fog benne mondatni, ami már eddig is föltételként volt kitűzve a békülésre, hogy neki kell a pénzügyi és gazdasági kiegyezés beleértve a horvátokét is, neki kell az indemnitás és főképp a házszabályok revíziója, hogy jövőben ilyen fatális helyzet elő ne forduljon. De van ám olyan is ami nem kell. Nevezetesen: a választási törvény revíziója — nem kell, a közélet purifikálása — nem kell, erre nézve kötelező kormánynyilatkozatot nem tesz, de a nyugdíjazásban eddig követelt úzusból sem fog engedni. Mi ez más, mint ezen elvnek a proklamálása a kormány részéről: Nekem mindent, neked semmit!

Készek vagyunk inkább a jelen kormányral is tárgyalásokba bocsátkozni, mintsem veszélyeztessük követeléseink megvalósulását, — mondja az ellenzéki utasítás és előterjeszti a becsületes béke és visszavonulás feltételeit a kormánynak. Mi csak a *legyőzöttekkel* állunk al-

kuba, — válaszol rá a kormány nyilatkozat. És megindul erre fokozottabb mértékben az ellenzéki technikai obstrukció, hogy fonákságával s leleményességével bő anyagot szolgáltatson a közbeszédnek.

És tényleg a főváros jourjain s társaságaiban egyébről sem foly a szó-beszéd, mint az obstruáló képviselők legújabb leleményességeiről a képviselőház ülésin.

De hát ki csodálkozik ezen? A kétségbeesés nem válogat az eszközökben, a cél elérése elnyom előtte minden más tekintetet. És főképp nincs taktikája. Meglátszik ez az ellenzéki obstrukción. Ezért szenved vereséget minden oldalon, ezért diadalmaskodnak felette az uralkodó rendszer phalanxai oly könnyűszerrel.

Volt alkalma e tárgyban egyik munkatársunknak a fővárosban való időzése alkalmával beszélgetést folytatni egy fővárosi politikussal, ki a kormány és pártja u. n. kulissza titkaival eléggé ismerős:

A kormány — ugymond — a legutóbbi választások megejtése után hasonló helyzetben volt, mint a Lónyaiminiszterium volt a hetvenes évek kezdetén.

Az eredménytől, melyet a választásokban vesztegetéssel, erőszakkal, a korrumpált közigazgatás segítségével elért, maga is *megremült*. Elődeitől el-sajátította a módus vivendi-t. Tudott magának többséget csinálni a *Tisza* Kálmán által előkészített alapokon, de miként a »bűvész inas« nem volt képes megállítani a mozgásba hozott erőket és sokkal nagyobb eredményt hozott

létre, mint a látszat fentartása végett szükséges. A közvélemény, éppen mint Lónyai minisztersége idejében, erősen fel volt háborodva s a kormányban e nyomoruságos helyzetben megfogamzott *az új választások gondolata azon esetre, ha a közvélemény felháborodása mellett a parlamenti ellenzék is heves, ellentálló magatartást tanusít.*

Hanem az ellenzék heves ellentállásából alig volt valami, vagy legalább nem volt olyan természetű, hogy az a kormányt az új választásokat illetőleg döntő elhatározásra vihette volna. Az indemnity-t még 1896. év december elején beterjesztették s az ellenzék a rendesnél nem nagyobb ellentállásával keresztül is ment.

Az ellenzék ezen apathiája a történetek után eléggé érthető de ha *Apponyi* gróf elkeseredett felirata helyett ekkor fujja meg a harci riadót más volna a politikai helyzet, az ellenzék helyzete, mint most, mikor az alkudozások között erős pozícióját egyre veszíti s a kijátszás veszélyének van kitéve.

A király Budapesten.

Budapest, február 3. (Saját tud. t.) A »Neue Freie Presse« híresztelése szerint a király a jövő hét folyamán Budapestre jön. Politikai körökben senki sincs, aki ezen érkezésnek nagy jelentőséget ne tulajdonítana. A magyar sajtóban napokkal ezelőtt nyilvánult azon vélemény, hogy a bonyodalmakat egyedül a király Budapestre érkezése tudná csak ketté vágni

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A Nagy Képes Világtörténet.

— Birálati ismertetés. Irta dr. Giesswein Sándor. A Kath. Szemle decemberi füzetéből. —

Nagy érdeklődéssel néztünk ezen mű elé, melynek céljáról és szelleméről a kibocsátott előrajz azt hirdette: »Tervében, céljában, esz-közében, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás. A magyar tudomány nyújtja a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet stb.«

Előttünk fekszik immár az első kötet s elérkezettnek tartjuk idejét annak, hogy vizsgálatunk tárgyává tegyük, mennyiben felel meg ez a hangzatos enkómiomok által fölcsigázott várakozásnak. Most tesszük ezt, mert idején tájékoztatni kívánjuk a magyar olvasó közönséget a mű igazi szelleméről és értékéről.

Némileg meglepett, hogy bár az előrajz az itt nyilvánuló magyar tudományt nyomatékkal hangsúlyozza s a szerkesztő előszavában is így szól: »Célunk oly munka megírása, mely magyar legyen, magyar tudományos tevékenységnek eredménye« — mégis mindjárt az első kötetben nem találunk *semmit* eredetit, hanem csupa fordítást.

Az Előszó az I. kötethez (melyért a felelősséget úgy látszik senkinek vállalnia el, mert aláírva nincs,) ezen fölmerülhető váddal szemben így védekezik: »A magyar tudományos

buvárkodás még mindig nem vonta körébe a keleti népek ó-k ri történetének önálló kutatását. Ezért legjobbnak látszott azon munka átültetése irodalmunkba, mely a tudományos eredményeket valóban történeti módszerrel összefoglalja és adja elő.«

Ezt azonban mentségül el nem fogadhatjuk, mert hogy valaki önállóan meg tudja írni az ó-korbeli keleti népek történetét, még az sem szükséges, hogy ex professo egiptológus legyen. Hisz Maspero maga is egiptológus, mint ilyen, kiváló tekintély és önálló kutató, de az assziologia, a bibliai s egyáltalán a sémi népek, valamint az iráni (méd-perzsa) népek történetének tárgyalásánál ő is csak mások kutatásainak felhasználására volt utalva. Kérdem tehát, szabad-e egy ilyen speciálisan magyar-nak hirdetett tudományos (?) munka küszöbén *a magyar tudományosság számára ily szegénységi bizonyítványt kiállítani*, — csak azért, hogy a közreműködők kényelmesebb munkát végezhesenek? Sőt kérdem, egyáltalán illetékes-e a szerkesztőség egy ilyen bizonyítvány kiállítására?

De ha már fordítást akart adni, akkor bizony nem volt szerencsés a lefordított munka megválasztásában; mert Maspero munkája nem épp alkalmas arra, hogy egy, a nagyközönség számára szánt Világtörténet bevezetését szolgáljon.

Maspero jeles egiptológus, ezt már kiemeltük, de nem találjuk meg benne a pragmatikus, objektív történetíró tulajdonságait. Ő ebben a

munkájában is inkább egiptológus, mint történetíró. Hogy történetét Egiptommal kezdi, azt az ő szempontjából nagyon természetesnek tartjuk, mert ő csak az ó-korbeli keleti népek történetét akarta megírni, s így a legrégibb kulturállam történetével kell megkezdnie. De midőn világtörténetről van szó, akkor már mégis elvárnók, hogy valamit tudjunk arról is, mi volt az emberiség, mielőtt Egiptom lett.

Másrészt Maspero művében az alaphang mindig Egiptom marad. A többi népeket és államokat úgy mutatja be, amint Egiptommal érintkezésbe lépnek, ami által az egész előadás megszagattott lesz, s az olvasó nem kap tiszta, összefüggő képet az egyes nemzetek egyéniségéről, kulturájuk fejlődéséről, állami intézményeinek természetéről, emelkedéséről, és hanyatlásáról. Pedig figyelembe veendő, hogy az ó-kori népek történetét nem lehet úgy párhuzamosan tárgyalni, mint pl. a középkori vagy újkori Európa népeit, melyeket a vallás és kultúra egysége egybefűzött. Az ó-korban a népek egyénisége, az ő elszigetelt voltuknál fogva, jobban kidomborodik, partikulárisabb jelleggel bír, ami párhuzamos tárgyalásnál kellő kifejezésre nem juthat.

Ez oknál fogva lett Maspero műve inkább adathalmaz és pedig gyakran egyoldalulag ki-válogatott és h mis megvilágításban bemutatott adathalmaz, mint valódi történet. Mert sajnálatunkra kell kimondanunk, hogy Maspero e munkájának legújabb kiadásában (5-ik kiad. 1893.) — amely után a magyar fordítás készült

— mig nem késő a királyi közbelépés sem. Talán még nem késő. A személyes jelenlét és érintkezés bizonyára nagyot fog lendíteni az ügyeken és így nagy reményekkel nézhetünk a jövő hét elébe.

A miniszterek Bécsben.

Budapest, febr. 3. (Saját tud. táv.)
Bánffy br., Fehérváry és Széll Kálmán holnap Bécsbe utaznak, hogy az ellenzék visszautasító válaszát megvigyék, illetőleg a legutóbb adott kir. fölhatalmazás óta történt fejleményekről Bánffy referáljon a felségnek.

Hogy azonban mi lesz az előterjesztések sora, arra nézve kétféle verzió van. Az egyik — budapesti felfogás — azt tartja, hogy a korona Bánffy ellenkező felfogása dacára Széll Kálmán álláspontjára fog helyezkedni és a békét éppenséggel nem fogja meghiusítani. Az indoklás igen észszerű és nagyban és egészben megfelel az általuk elejétől fogva elfoglalt álláspontnak. A béke megvalósulásában hisznek, nemcsak a kényszerűségről fogva, mely az országra és a parlamentre nézve a békét kétségkívül megköveteli, hanem mert a külpolitikai helyzet ismét veszedelmes alakot ölt különösen a Balkán-félszigeten. Már előbb is a béke volt a korona kívánsága, midőn a kormányt az alkudozásra utasította és Széll Kálmánt vezetésével megbizta. Semmi sem bizonyítja ezt inkább, mint az ischli klauzulának a korona által való elejtése. Azonfelül a helyzet Ausztriában szintén sürgősen megköveteli a magyar törvényhozás közreműködését a viszonyok stabilizálásában.

A mi a koronát és Ausztriát legközelebb érdekli s a monarchia külpolitikával és nagyhatalmi állásával is szorosan összefügg: a hadsereg érintetlensége és ujjoncokkal való kiegészítése, továbbá a kiegyezés törvénybe iktatása, a vámközösségnek, mely ma jogilag megszűnt, legalább öt évre való biztosításával, ezeket

Széll Kálmán az ellenzék ajánlatával földiszi. A mi kevésbé érinti a monarchia nagy érdekeit, a koronát és a bécsi államférfiakat, a magyar választások tisztasága, a házszabályok revíziója, vagy hogy ki nek szavazzassék meg az indemnitás, vagy pedig a személyes garanciák kérdése, ezek nem lehetnek a békének komoly akadályai, akkor, mikor Bánffy lemondási szándékát minden tényező elfogadta s állása különben is tarthatatlanná vált.

Ezen felfogás szerint Bánffy és Széll legközelebbi utjának csak az lehetne a következménye, hogy a korona most már formailag is elejti Bánffyt. Ez persze radikális megoldás volna, mert az új miniszterelnök huszonnégy óra alatt jönne rendbe az ellenzékkel.

Más jelentés szerint a korona az eddigi eredményekkel a maga szempontjából meg van elégedve, mert megvan a kiegyezés és meglesz az ujjoncjutalék megajánlása. Illetékes bécsi politikai körök Széchenyi Manó gróf miniszter révén arról értesültek, hogy a király Bánffynak, Széllnek is megfogja mondani, hogy neki mindegy, mit képes Bánffy a maga és a párt érdekében még elérni és rája bizza, ha akar még tovább tárgyalni, de a már elért eredményt kockára tenni nem szabad.

Bánffyra nézve ez sem valami rózsás kilátás, de ő nehezen érti meg a nem direkt elbocsátást és így nem lehetetlen, hogy a bécsi ut után is még egy-két hétig újabb tárgyalások folynak majd, ha ugyan az ellenzék hajlandó lesz, Bánffynak ilyeneket koncedálni.

Ilyen körülmények között nem valószínű, hogy Bánffy holmi erőszakos rendszabályokra kapna felhatalmazást, — a mint ezt a Tisza-csoport reméli — bár ez is csak bukását siettetné, mert Széll és követői elhagynák a kormánypártot és akkor Bánffy sans phrases és feloszlanék a párt, ami az ellenzéknek kétségtelenül legkönnyebb és legnagyobb diadala volna.

A Tiszák félelme.

Budapest, február 3. (Saját tud. táv.)
A Tiszákat újra elfogta a harczivágy és erősen izgatnak a béke ellen, sőt készek most már a miniszterelnöktől is megvonni minden pártolást, ha a legkisebb hajlandóságot tapasztalják a békére. A Tiszák bizonyos félelmet táplálnak a béke iránt, mely a *fuzió magvát* rejti magában. Ez képezi egyedül a félelem tárgyát és már látják a béketárgyalásokból, hogy Széll a békét a fuzió miatt csinálja, azért fáradozik, küzd az ellenszegülőkkel.

A válasz.

Budapest, február 3. (Saj. tud. táv.)
A dissidensek felmentek Bánffy és Fehérváryhoz és tudatták, hogy az ellenzék válaszát holnap fogják közölni.

Ugy látszik, hogy a válasz tartalma szóbelileg közöltetett, mert Fehérváry miniszter rögtön Bécsbe utazott, hogy még ma audenciát kérjen.

A szabadelvűek értekezlete.

Budapest, február 3. (Saját tud. táv.)
Bánffy br. kedden a szabadelvűpártban értekezletet hivatott egybe, melyen ismertetni fogja a politikai helyzetet és annak szanálására történt eddigi lépéseket, melyekre a párt jóváhagyását kéri ki.

Az ellenzékiek értekezlete.

Budapest, február 3. (Saj. tud. táv.)
Kossuth-párt ma népes értekezletet tartott, melyen természetesen a helyzet aktuális kérdése jöttek szóba. A békedelegátusok beszámoltak küldetésükről az értekezlet előtt és elhatározták, hogy a tárgyalás egész menetét nyilvánosságra fogják hozni.

Válság hírek.

Budapest, február 3 (Saj. tud. táv.)
Este azon hír terjedt el, hogy az új kabinet elnöke Széchenyi Manó gróf lesz.

— nélkülözzük a történeti objektivitást, nevezetesen ott, hol vallási dolgokról van szó. Sajátságos, hogy e téren lényeges eltérések vannak a régibb és az új kiadás közt, úgy hogy ez némely helyen épp ellenkezőjét mondja annak, amit a régibb kiadásban olvasunk.

Lássuk csak pl. mit irt Maspero az egyiptomi vallásáról régebben s mit ír ma. A 3-ik kiadásban (1884.) az egyiptomi vallásának fázisából és fejlődési menetéről oly képet nyújt, hogy annak alapjában az ősi monoteizmust látjuk mint kiinduló pontot, mintegy fölismerteti benne még a népek közös örökségét az örök igazság kincstárából, a patriarkális kor egyszerű, de azért magasztos Istenismeretét és vallási fogalmát, melynek fénye átcsillámlik még azon a sok rongyon és limlomon keresztül, a mit a későbbi idők romlottsága ráaggatott; a régi Maspero e nézetét az egyiptomi vallásos irodalom számos szemelvényével igazolja. Ugyanazon eredményre jöttek különben az egiptologia vezérférfiai, kik mint Brugsch, Le Page Renouf, Pierret, Lieblein az egyiptomi vallás történetét tették kutatásaik speciális tárgyává.

De ime most az újabb kiadásban Maspero nézetei egészen megváltoztak, ő most az egyiptomi vallás alapjában nem lát mást, mint a halottak, az elemek és a nap kultuszának isteneit s azok a szövegek, melyek az egyiptomi vallás mivoltába és fejlődésébe betekintést szerezhetnek, e kiadásból kimaradtak. Honnan e változás? Talán azok a szövegek elvesztették hitelességüket? Legkevésbé sem. A mit Brugsch és Le Page Renouf az egyiptomi vallásról irt,

teljes érvényben van ma is, — de az a kép, melyet ők nyújtanak, sehogy sem illik bele a Spencer-féle teoriába a vallás eredetéről, azért kellett mindennek távoznia az újabb kiadásból.

Még szembeötlőbb az ellenmondás a régi és új Maspero között a zsidók vallásának tárgyalásánál. Így a régi Maspero szerint az izraeliták vallása (a birák koráról van szó) a legélesebb ellentétben van a kánaáni népek vallásaival; — most pedig azt találja Maspero, hogy Izrael vallása eredetileg nem igen különbözött a többi kánaáni vallástól. Többféle természetű isteneket ismert, voltak názi istenek (teraphim), minden családnak a magáé; voltak istenei a csillagoknak és az égnek, kiknek legfőbbjét Jahvének hívták. Jahvéh Izrael nemzeti istene volt, amint Kamós, Moábé, Melkart Tyrusé. Valamint a kánaáni istenségek, — ő is irigy volt, inkább hajlott a haragra, mint az irgalmasságra és nem könyörült azokon, kik őt megsértették. Az ő jelvényei is clyanok voltak, mint a kánaáni isteneké: ember, bika, kígyó, érc vagy fa képe, nyers kődarabok és oszlopok . . . kultusza sokban hasonló volt a kánaáni isteni tisztelethez, de nem volt sem olyan véres, sem olyan fajtalan. A körül metélés szertartása pótolta az emberáldozatokat és az elsőszülött fiu helyett most már egy kecske gödölét vágta le. Máshol azonban a kananeusoktól az istentelen Akház korában átszámazott Moloch-kultuszt úgy tünteti föl, mintha e szörnyű áldozatokat Jahvének mutatták be.

Honnan az a teljes frontváltás? Mi-

csoda újabb történeti kutatások birhatták rá Masperot nézeteinek ily gyökeres megváltoztatására? Nem komoly kutatások, hanem Stade, Kuenen, Reuss és Tiele fantasztikus légvárai; ők vitték a raczionalizmust az abszurdumig, midőn a zsidó nép monoteizmusát a prófétáktól származónak állították. Maspero bibliai képzettsége és olvasottsága úgy látszik nagyon felületes és egyoldalú, ő még nem vesz tudomást egy Baethgen és Robertson műveiről (s ebbeli tájékozatlanságát a fordító és átnéző sem pótolta) akik szigorú kritikai módszer alkalmazásával, nyelvészeti és történeti adatokkal kimutatták a fűntemlitett tekintélyek (?) nézeteinek tarthatatlanságát és következetlenségét.

De ha már egyszer Maspero újabb időben erre az álláspontra helyezkedett, mint történetírónak egy pontot föl kellett volna világosítania. Föltéve, — de meg nem engedve, — hogy az ő nézete felel meg a valóságnak, egy rendkívül fontos és érdekes történeti problema előtt állunk s ez a problema: hogyan jutottak a próféták az ő monoteisztikus vallási nézeteikhez, melyek a környezetétől annyira eltérők s miként tudtak ezeknek érvényt szerezni? Egy történetírónak ezen a kérdésen nem szabad csak úgy hamarosan keresztül siklania. Mert utóvégre is, egyet el nem tagadhat semmiféle raczionalista sem, azt t. i. hogy a zsidó nép nem a világ vallásoktatója lett s akár Mózes által, akár a próféták idejében lett azzá, a kérdés mindig megoldandó marad, hogyan lett azzá?

Maspero ugyan előbb is raczionalista volt, de az ő raczionalismusa mérsékelt természetű volt, nem forgatott föl mindent, amit a szent-

ami azonban nem felel meg a valóságnak. A Pol. Ért. szerint hr. *Feilich* Arthur földmivelésügyi államtitkár lesz.

Az ellenzéki válasz átadása. Széll Kálmán, továbbá báró Fejérvári Géza és Lukács miniszterek már kora délelőtt megjelentek báró Bánffy Dezső miniszterelnöknél. Délelőtt 11 órakor jelentek meg a miniszterelnöki palotában Szilágyi Dezső, gróf Csáky Albin és gróf Andrássy Gyula, hogy átadják a kormányelnöknek az ellenzék válaszejegyzékét. Bánffy Széll, Fejérvári és Lukács jelenlétükben fogadta őket. A jegyzék átadásának aktusa nagyon rövid ideig tartott és a dissidensek pár perc múlva távoztak a miniszterelnöki palotából. A két miniszter és Széll Kálmán azonban továbbra is ott maradtak és folytatják a miniszterelnökkel együtt már kora délelőtt megkezdett tanácskozásukat.

Nagyvárad közügyei.

— A közigazgatási bizottság ülése. —

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését.

Jelen voltak: Beöthy László főispán, dr. Bulovszky József polgármester, Sipos Orbán, Némethy Károly, dr. Grosz Albert, dr. Hoványi Géza, Mihály Adolf, Mezey Mihály, Rácz Mihály, Hlatky Endre, Gyurkovits Kornél, Dus László, dr. Vári Szabó Béla, Huzella Gyula, Papp Miklós, Rádl Ödön, Lukács Ödön th. aljegyző.

Elsősorban előterjesztette Rácz Mihály főjegyző a polgármester jelentését a közigazgatás január havi állapotáról.

Közöljük belőle a következőket:

Január hónapban a közegészségügy kedvezőlen volt, amennyiben a fertőző betegségek a hasihagymázt kivéve, szaporodtak. A légzőszervek bántalmi közül a tüdőlob és a mellhártyalob uralkodott több esettel. — Született 109 gyermek, meghalt 108 egyén. Levonva az idegen elhaltakat, a szaporodás 31. Elhaltak: Ujvároson 28, Olasziban 30, Váralja-Velenczén 18. a kórházakban 22.

Az állategészségügy kielégítő volt.

A város közbiztonsága január hónapban jónak mondható, mert nagyobb bűneset egy sem fordult elő. Lopás 16, csalás 1, könnyű testi sértés 10 esetben volt bejelentve.

Letartóztatva volt 74, ezek közül a bírósághoz átkísírtetett 9, eltolonczoltatott 65. Két vasuti szerencsétlenség, 4 öngyilkosság és 3 tüzeset fordult elő.

Az adók befizetése kedvező volt, mert 6000 frttal több jött be mint az elmúlt év hasonló hónapjában. (Ebben azonban benne van a »Bihar megyei Takarékpénztár« által az egész évre kifizetett 5200 frt is.)

Kiadatott 15 új iparigazolvány, megszünt a hónap alatt 16 iparüzlet.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

A belügyminiszter leiratban tudatja a közigazgatási bizottsággal, hogy a cselédek után jövőben nem keil utadót fizetni. — Tudomásul vették.

A közegészségügyi bizottságba beválasztottak: *Busch* Dávid főmérnök, *Guttman* József építész, *Nyiry* György gyógyszerész.

Egy konkrét eset alkalmából elvileg kimondotta a közigazgatási bizottság, hogy a cselédek után befizetett utadókat nem fizeti vissza a város, azonban a még be nem fizetett ilyen adókat törölni rendelték.

Mandel Ferencz felebbezett további felüggesztése és fizetése egyharmadának visszatartása miatt. — Hosszabb vita után a felebbezést elutasították.

Lőrinczy Gyula rendőrbiztos ügyében bejelentette előadó a törvényszék elmarasztaló ítéletét. Állásába visszahelyeztetett.

Hosszabb vitát kellett az a kérdés, hogy a múlt év december óta visszatartott egyharmad fizetése kiadassék-e részére.

Az előadó és a polgármester a kifizetést elleneztek, de a többség azt elhatározta.

Érdekes volt még dr. *Sipos* Árpádnak, mint a nagyvárad hegyközség elnökének felebbezése.

Néhány szőlősgazdát ugyanis feljelentett a hegybíró, mert a szabályrendelet ellenére kutyákat tartottak a hegyen.

A kapitányi hivatal azonban nem tette folyamatba a kihágás megtorlását, azon indokból, mert a hegyközség szabályrendelete a miniszter által nincs jóváhagyva, s így az abban foglalt büntető intézkedés nem foganatosítható. A városi főügyész hasonló véleményen volt.

Az előadó: *Lukács* Ödön aljegyző azonban egy korábbi miniszteri rendeletre hivatkozva, s szabályrendelet érvényességét hangsúlyozza s a felebbezésnek helyet ad.

Többen szölk a kérdéshez s végre is az

előadó véleményét fogadták el. Ehez képest utasítja a közigazgatási bizottság a kapitányi hivatalt, hogy a feljelentett kihágási eseteket bírálja el s a szabályrendelet miniszteri jóváhagyását a hegyi választmány eszközölje ki.

Még néhány adóügyet, felebbezést intéztek el s az ülés véget ért.

Gyalókey Lajos meghalt.

A nagyvárad kir. törvényszék palotájáról csak nem kerül le a gyászlobogó. Alig 8 nap alatt már a harmadik gyász esetet jelzi.

A nagyvárad kir. törvényszéknek csak nem rég nyugalomba vonult elnöke: id. G y a l o k a y Lajos csütörtökön délután elhunyt.

Gyalókey Lajos Nagyvárad város társadalmának tevékeny, előkelő tagja volt.

Hetek óta súlyos tüdőgyulladásban feküdt, de már-már orvosai is remélték, hogy sikerül megmenteni. Csütörtökön délelőtt egész könnyebben érezte magát s dr. Fráter Imre orvossal erdélyi utjáról beszélt, melyet tavasszal szándékozott megtenni, hogy egy félszázad után megtekintse azokat a helyeket, hol egykor vitézül harcolt s vérét ontotta a magyar hazaért és szabadságért.

Délután azonban fellépett régi vesebaja és erős hideglelés támadta meg.

Alig pár óra múlva kiszenvedett a kiváló férfit, családtagjai és a rokonság mély fájdalomra és gyászára.

A Concordia temetkezési intézet helyezte diszes ravatalra. Fekete, ezüst diszítésű menyegyzet alatt, nehéz fekete ércoporsóban nyugszik, lámpák és karos gyertyatartók között, elborítva szebbnél-szebb koszorúkkal.

Már tegnap délután a következők helyeztek koszorúkat a ravatalra:

A nagyvárad kir. törvényszék első elnökének kegyeletök jelöl — A kir. törvényszék és a hozzátartozó kir. járásbírók bírái és tisztviselői. Csanády család — őszinte részvéte jelöl. Az Echerolles Kruspér család. A Szigligeti Társaság — volt alelnökének. A Ritoók család. Örökké hálás gyermekei — Feledhetetlen édes jó atyáknak. Tiszteletük és szeretetük jelöl — Huzella Gyula és Ilona. Gyurko-

írás tartalmaz, legalább mint emberi tekintély méltatta az ő módja szerint; de most különös kedve telik abba, ha a szentírást tisztán mint történeti hagyományt, kiforgathatja, nevéssé teszi, s e tekintetben következetlenségei által szinte ő maga válik nevéssé. Így pl. ő is megemlíti Kudur-Lagamer (Kodorlahomor) elámi királynak s három hűbéresének Szíriába való betörését, melyről a szentírásból értesülünk; de mihelyt Ábrahámra kerül a sor, hozzászól: »A héber hagyomány átvette ezt az eseményt s elég ügyetlenül, belekeverte a zsidó fájnak egyik mesés törzsfőjét, Ábrahámot, aki a győzöt, visszatérő útjában meglepte s talán némi veszteséget is okozott voina neki.« De hát mért mesés az egyik alak, a többi nem, vagy egyáltalán tenne-e említést a szentírás ez eszméiről, ha Ábrahámval nincs összefüggésbe? Különös dolog volna csakugyan, hogy a szentírás itt oly királyokat említ, kikről a történet már egészen megfeledkezett, de akiket a régi, csak újabban megfjett babiloni följegyzések után történelmi személyeknek kell elismerni és csak Ábrahám maga volna mesés alak.

Sajátságos egy dolog csakugyan s a történeti kritikai módszerrel sehogy sem egyeztethető össze, hogy a mi ultraracionalista kritikussainkkal Maspero is, a szentírási könyveknek, különösen a mózesi könyveknek hitelességét letagadják s mégis kiragadják belőle azokat a helyeket, ahol urától, Istenétől több ízben elpártoló zsidó nép bálványüzéseiről van szó s e helyekből alkotják meg magoknak Izrael vallásának képét. De hát ha e könyvek nem hiteles-

sek, ha az isteni kinyilatkoztatásról szóló helyek későbbi kor gyártmányai, miért érdemelnek hitelt ama helyek és csakis ezek, ahol Izrael vétségéről van szó?

Nem kevésbé esodálokunk, hogy Maspero az egiptológus, tudomást nem szerzett az egiptológianak és assziriológianak fényes tanúságtételeiről a biblia történeti hitelessége mellett, a miről Maspero honfitársa, Vigouroux, oly tanulságos munkát írt. Szóval Maspero e munkájában nem komoly tudósként mutatja be magát, hanem irányzatos íróként, ki a divat követeléseinek megfelelőleg tud történetet csinálni.

Ennyit a mű irányáról és szelleméről. Most pedig nézzük meg közelebbről az átdolgozó munkáját. A névtelen előszó az átdolgozásra nézve azt a tájékoztatást adja: »Nagyobb eltérések találhatók különösen e kháldeai műveltség kezdeteinek tárgyalásánál, hol turáni elemekről is lehet szó, a bibliai sirok leírásánál, továbbá a khittita emlékek ismertetésénél.« Lássuk most micsoda önálló munkásságot fejtett ki ezekben az átdolgozó? Az első nagyobb eltérés abban áll, hogy itt — Maspero fönt idézett kifejezést használva — átdolgozó átvett és elég ügyetlenül belekevert egy néhány oldalra terjedő passzust Maspero e művének régiebb kiadásából, melyet szerző az új kiadásban jónak vélt elhagyni. Ez átvétel elég ügyetlenül történt, mert manapság egy nyelvész és etnologus sem használja többé ezt a határozatlan kifejezést: turáni faj vagy turáni nyelvek. E kifejezés Müller Miksától származik, de neki is, Masperonak is megbocsátjuk, ha az egyik 30—40, a másik 15 év előtt ilyesmit

mond: »A turáni nyelvcsalád (melyhez ők a magyar nyelvet is számítják) a maga különböző változataiban nem annyira megállapodott, mint inkább alakuló féiben levő nyelvjelenség. Egyszerűbb, nyersebb és kidolgozatlanabb, mint bármely áriai vagy semi nyelvjárás stb.« De magyar embernek e század végén így nem szabad beszélni. Helyesen mondva Khaldea őslakóinak a sumerakkád népnek nyelve az uralatláji nyelvcsaládba illeszthető, melynek morfológiája, szerkezete egyszerűbb és áttetszőbb, mint az áriai és sémi nyelveké.

A második nagyobb eltérés egy jó feloldalnyi betoldás a régi babiloni siroknál (146 l.)

A harmadik nagyobb eltérés a 232 l. közepe táján kezdődik s a 236. lap második bekezdéseig tart. Ez a némi rövidítéssel Justi történetéből van átvéve, persze idézet és utalás nélkül, mert ez már nálunk így szokás.

Ime, csak ama nagyobb eltérések, melyek miatt Fogarassy Albert nem érte be a fordító szerényebb czimével, feljogosítva érezte magát munkáját átdolgozásnak nevezni. Azaz, bocsánat, van még egy nagyobb eltérés, — melyről az előszó nem tesz említést, az t. i. hogy a magyar kiadásban kimaradt Maspero művének utolsó fejezete, a keleti népek írásmódjáról, talán az ő kissé tudományosabb jellegénél fogva, de ha ezt a szerkesztőség így jónak találta, legalább kellett volna pótolni azzal, hogy alkalmas helyen a hieroglif és ékíratos föliratok módszeréről és megfejéséről szót ejtsen. Az utóbbiakról per accidens, van is említés téve, de ez a dolog jelentőségét tekintve, nagyon is kevés.

vits Kornél. Feledhetetlen legjobb barátunk — Tóth Jenő és családja. Barátsága és tisztelete jeléül — dr. Kornstein Lajos és családja.

A temetésen képviselve lesz testületileg a kir. törvényszék, Nagyvárad város törvényhatósága, a Nemzeti Szövetség, a Szigligeti Társág, a régész-egylet stb.

A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Íj. Gyalóky Lajos úgy a saját mint Gyalóky Aranka, Sándor és Jenő, valamint néhai Gyalóky József özvegye és Aranka leánya s az összes rokonok nevében, a szív legmélyebb, legőszintébb fájdalommal tudatja a legnemesebb szívű jó apa és rokon szentgyörgyi és gyalókyai *Gyalóky Lajos* a nagyváradi kir. törvényszék nyug. elnöke, Nagyvárad város törvényhatósági bizottsági tagja, 1848—49-iki honvédszázadosnak stb. stb. f. év február hó 2-án délután 5 órakor életének 73-ik évében hosszas és kínos szenvedés utáni gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. évi február hó 4-én d. u. 3 órakor fognak az apáca-utcai 397. sz. házából a helvét hitvallás szertartásai szerint a várad-olaszú sirkerben levő családi sírhelyen örök nyugalomra helyeztetni. Nagyváradon, 1899. febr. 2-án. Legyen emlékezete örökre áldott!

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsági tagjaihoz a polgármester a következő felhívást intézte:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának t. tagjait felkérem, miszerint városunk köztisztviselőiben állott s a közügyekben mindig tevékeny polgárnak, törvényhatósági bizottságunk évek hosszú során át volt érdemdús tagjának: néhai szentgyörgyi és gyalókyai *Gyalóky Lajos* urnak a f. évi február hó 4-én, délután 3 órakor az apáca-utcai gyászháznál megtartandó végtisztességtételén testületileg megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1899. február hó 3-án.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

A »Nemzeti Szövetség« részéről, melynek elnöke volt, dr. *Márkus László* titkár kondoleált a családnál s a következő meghívót adta ki:

A »Nagyvárad Nemzeti Szövetség« igazgatóságának tagjait tisztelettel meghívom a folyó hó 4-én, azaz szombaton d. e. 12 órakor a Kereskedelmi és Iparkamara helyiségében tartandó

rendkívüli közgyűlésre, melynek tárgya szövetségünk első elnöke, Gyalóky Lajosnak elhunyt alkalmából részvétnyilváníthatás leend.

Nagyvárad, 1899. febr. hó 3.

Dr. Bulyovszky József,
társelnök.

Gyalóky Lajos életéből kiemeljük a szabadságharcban tanúsított hősiességét a következőkben:

Szabadságharcunk idejében, mint minden igaz magyar hazafi, ő is fegyvert fogott a haza védelmére s önként belépett a bihari önkéntes zászlóaljba, mint közvitész. Kiss Ernést ezredes dandárjának segélyezésére a becskeréki táborba ment. Itt rövid idő alatt hadnagyi rangra emelkedett.

Mint a haza védelmi harcában nevezetesebb mozzanatok megemlíthetjük, hogy a véres és szomorú emlékü zarándi oláh lázadás megfékezésére, a kristyori szoros védelmére rendeltetett, innen pedig a körösbányai s báródi lázadókkal vívott harcok után Beke József honvéd őrnagy vezetése alatt Bem tábornagy segélyére sietett Dévára; majd nemsokára a történelmileg nevezetes piskii csatához, hol 1849. február 8 és 9-én az oly nevezetes piskii csatában is részt vett és súlyosan megsebesült. Vitézségéért ez alkalommal századossá léptetett elő.

1849. febr. 14-én Beke alezredes Háromszék főparancsnokává nevezetvén ki Bem által, a Beke hadsegédjévé választott s megbízott a székely csapatok szervezése és toborzásával. Ezt oly sikerrel teljesítette, hogy öt hét alatt két teljesen felszerelt zászlóalj gyalogságot, két huszárszázadot és egy üteg ágyut mozgósíthattak.

Részt vett aztán a brassói és gyulafehérvári ütközetben; vitézsége és kiváló tulajdonságai kőz elismerésre találtak, midőn 1849. jul. 29-én őrnagynak nevezetett ki s az erdélyi hadi főparancsnokság vezetésével bizatott meg,

Az önvédelmi harcokban igen fontos megbízásokat teljesített a legnagyobb sikerrel. Tizenkilenc kisebb és nagyobb ütközetben vett részt. A segesvári csatában a kozákok által legázoltatva igen súlyos sebeket kapott s csakis huszársja s kocsisa hűségének köszönhetette életbenmaradását, kik mint félholtat fel agadták s úgy menekültek vele a magyar táborba.

nyomása sü übb, ami a különbséget körülbelül kiegyenlíti. A képek pedig így viszonylanak egymáshoz a német és magyar munkában: szövegképek 198: 174; képmellékletek 36: 41; képmellékletek két oldalon 13: 13; színes mellékletek 8: 10; térképek 6: 6. De nemcsak számban egyeznek meg a képek, hanem elenyészően csekély kivétellel ugyan azon klisék lenyomatai. Ha e ténykörülmenyt az előző nagyhangú ígéretével egybevetjük, az utóbbira nem mondhatunk mást, mint hogy az a német jogászok mű kifejezésével élve éne Vorspiegelung falscher Tatsachen!

A német munka 1884-ben jelent meg s ezek a képek nagyrészt már előbb is megjelentek az Oncken-féle világtörténelemben s a magyar tudomány nem talált az újabb tudományos termékekből semmi pótolni valót? Még Maspero nagyobb illusztrált munkájában (Histoire ancienne des peuples de l'Orient classique) sem találtak semmi átvenni valót, hanem ugyszólván egészében en bloc importálták mintegy uraságoktól levett kabátokat a német közönségtől félretett képek gyűjteményét.

Mindent egybevetve azt kell tehát mondanunk, hogy e mű *irodalmi becse igen csekély, tudományos becse még kevesebb s mint a magyar tudomány önnálló terméke éppen számba nem jó értéke* = 0.

Kötelességünknek tartottuk a magyar olvasó közönség tájékoztatására az igazságot teljes objektivitással és leplezetlenül kimondani, azon reményben, hogy a mű többi kötetét önállóságuk és tudományos színvonaluk által jobban állják meg helyüket, bár az első kötetben elkövetett hibát jóvátenni többé már sehogysem lehet.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATO.

Február 8. Községi tanítók segélyegyleti közgyűlése d. e. 11 órakor.

Február 12. A »Biharmegyei kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank« évi rendes közgyűlése.

* **Ülés a városházán.** Lapunk csütörtöki számában ismertettük az új épületek községi adómentességére vonatkozó szabályrendeletet. Dr. *Bulyovszky József* polgármester már intézkedett, hogy a pénzügyi-, szépészeti- és közlekedési és jogügyi szaktanárság együttesen tárgyalja a szabályzat-tervezetet. — Február hó 6-án, hétfőn délután 3 órakor lesz az együttes ülés.

* **„Erzsébet emlékfák.”** A honvédelmi miniszter elrendelte, hogy Erzsébet királyné emlékére a laktanyáknál Erzsébet-fákat ültessenek. A nagyváradi 4-ik honvéd gyalogezred parancsnoka: *Lőrinczy Dénes* alezredes megkereste Nagyvárad városát, s kérte, hogy a honvéd laktanya kapuja elé két alkalmas fát ültessen, a melyeket Erzsébet fának neveznek. A laktanya udvarán ugyanis nincsen alkalmas hely a fák részére.

* **Aranymenyegző.** Ér-Mindszent kisdud egyházközségének ritka — talán nem is látott — ünnepélye volt január 30-án. E napon üjtötték meg *Árvay János* és *Ágoston Erzsébet* az ötven év előtt kötött frigyüket *Turner Mihály* esperes-plébános előtt, ki előzőleg szentmisében könyörgött kegyelmet az aggpárért. Szívig ható s könyekre indító érzésteljes szavakkal emlékezett vissza az öreg pár lefolyt hosszú életére, s azon ritka körülményre, hogy még ma is ép erőben él Mélt. és Ft. *Vinkler József* címz. püspök, kanonok úr, ki 50 év előtt ezen házasságot, mint ér-mindszenti plébános megáldotta. A szeretet és hála emléke kettős ünneppé tette e napot, mert ő Méltósága jótékonyágának sugara lángra gyulaszták úgy az aggpár, mint a tiszteletükre házokba begyült szép számu vendégek szívét s kifejezést érzelmeiknek azon sok jókívánatokban adtak, melyek a mult emlékeinek feltárásán épült meleg szavakban elhangzottak.

* **Pályázat.** A nagyváradi pénzügyigazgatóság pályázatot hirdet egy 500 forintos évi segélydíjjal javadalmazott pénzügyi fogalmazó gyakornoki állásra. Pályázati kérvények 2 hét alatt nyújtandók be a nagyváradi kir. pénzügyigazgatóságnál.

* **Uj elnök a velencei Nép körben.** Annak idejében hírt adtunk a várad-velencei »Nép kör« elnökének s néhány tisztviselőjének lemondásáról. Most arról értesülünk, hogy az egylet elnökövé máris el van intézve. A választmány megbízásából ugyanis egy tekintélyes küldöttség kereste fel csütörtökön délelőtt dr. *Dési Géza* ügyvédet és neki az elnökséget felajánlotta. A küldöttség vezetőjének, dr. *Krippka Henrik*nek szép beszédére az új elnök pár őszinte, meleg szóval felelt és kijelentette, hogy kötelességének tartja a »Nép kör« tagjai részéről iránta már a városi képviselőválasztások alkalmával is megnyilatkozott bizalmat elfogadni és a »Nép kör« programját megvalósítani. A küldöttség még aznap este beszámolt küldetéséről a választmányoknak, melyen *Retek István* alelnök lemondását is tudomásul vették.

* **Felterjesztés a képviselőházhoz.** Zemplénmegye meleg szavu átiratában felkéri Biharmegye közönségét, hogy támogassa a képviselőházhoz intézett feliratát a gazdasággal foglalkozó és nagyobb ipartelepek háznépük részére a pénzügyigazgatóságtól nyert engedély alapján italmérsi adómentesen szeszt vásárolhatása iránt. Hasonló szövegű felirat intézését kéri.

* **Anyakönyvi kinevezések.** A belügyminiszter a következő anyakönyvvezető-helyetteseket nevezte ki: Gyantán Goldstein Jakabot, F.-Bátorban; Debreczeni Istvánt, Pesterén; Bugyi Lászlót.

Az Indiáról szóló fejezet Justi műve után van fordítva. Ez 1884-ben látott napvilágot s így mint kissé túlhaladott, némi pótlásra szorult volna, amit az átdolgozó és átnéző megtenni elmulasztott. A szélső kelet népei, pl. a kínaiak és vele rokon népek, melyek szintén ősrégi kultúrával bírnak, fölülve nincsenek, pedig ha világtörténetről van szó, ezekről is váránk valamit.

Végül még a képekről kell megemlékeznünk. Első tekintetre azt hinnők, hogy a mű fényoldalát képezik: csak egybevetés által tudjuk meg, hogy itt is sok az árnyék.

A képekre vonatkozólag a névtelen előszó elég nagy hangon így szól:

»A képek kiválasztásánál (?) különös gondot fordítottunk arra, hogy ezek lehetőleg egyszerűek és valóban történeti értékeik legyenek. A kiadók gondoskodása lehetővé tette, hogy e kötet sokkal gazdagabb legyen képmellékletekben, mint hasonterjedelmű külföldi történetek megfelelő kötetekéi.»

Nemde azt hiszed ennek folytán kedves olvasó, hogy ezeket a képeket nagy szorgalommal úgy böngészték össze a szerkesztő urak a legjelesebb egiptológus és assziriológus munkákból, kellő figyelemmel kísérve a legújabb irodalmi termékeket is. Pedig nagyon csalódol.

Előttünk fekszik a több szerzőtől kiadott német világtörténet első kötetének első része: Geschichte der orientalischen Völker im Altertum von Dr. Ferdinand Justi: s ha e könyvet a mai Képes Világtörténetünkkel összehasonlítjuk, sajátságos eredményre jutunk. Terjedelmre nézve a két munka csaknem egyforma, mert bár a német csak 574 lapot számlál a magyarnak 660 lapjával szemben, az előbbinek

* **Ismét egy újabb organum.** A képes levelezőlapoknak még eddig nem volt valamilyen organumuk. És ezt mélyen is fájlalták a főtnevezett minőségű levelező lapok csakugy, mint a vendéglősök és kávéosok, hordárok és sarki fényesítők, masseureok és körömvágók, mikor még olyan organumok híjjával voltak, melyek »érdekeiket« képviselje, együvé tartozásuk érzetét megerősítse s tömörülésük útját elősegítse. Ilyen óhajítás hozza létre a szaklapokat, melyek természetesen nevelik az együvé tartozás érzetét s talán a kelletinél is összőbb hozzák a minduntalan széthulló pályatársakat. Az ilyen ujonnan keletkező organumok iránt természetesen jóakarattal kell lenni, tekintve a nagy missiót, melynek teljesítését magukra vállalták s ilyen jóakarattal vagyunk mi egy új szaklap iránt, melynek czime: »A képes levelező lapok«. Felhívását adjuk a következőkben: *A »Képes Levelező-Lap«*. Ily czim alatt jelenik meg f. év márczius elsejével egy havi folyóirat, melylyel mindjobban terjedő képes levelező-lap gyűjtési sport kedvelőinek egy rég óhajtott kívánsága teljesül. — Hazánkban még nincs a gyűjtőknek szaklapjuk, mely előmozdíthatná az egymásközi érintkezést. — A »Képes Levelező-Lap« czélja a gyűjtőket egymáshoz közelebb hozni, a csereviszonyt elősegíteni, az ujonnan megjelent levelező-lapokat felsorolni. A lap első számat, mely a teljes programot közli, a kiadóhivatal, hova a lap szellemi részére vonatkozó közlemények is intézendők, Klöckner Péter udvari könyvkereskedése Székesfehérvárott, bárkinék ingyen megküldi, aki ezt egy képes levelező lapon kéri. — A lap előfizetési ára 1899. évre 1 forint.

* **Kinevezés.** A nagyvárad kir. itélőtábla elnöke *Juricskay Aurél* nagyvárad végzett joghallgatót ideiglenes minőségű díjas joggyakor-nokká nevezte ki.

* **Szemes Imréné temetése.** Tegnap délelőtt temették el Szemes Imrénét óriási intelligens közönség részvéte mellett. Az elhunyt-nak nincs hosszúság életrajza, hü nő volt és igazi anya, ez minden. De valóban ez minden amit egy nőről írni érdemes és minden egyéb semmi. Az ev. ref. egyház szokása szerint beszédet tartottak koporsója felett, melyen megindító, bár lehetőleg rövid s a család fájdalmát kimélő módon. Igen szépen volt képviselve a tanítói kar s nagy számban az intelligens elem. Ami emléket hagyott maga után az Urban elhunyt, az maga a legszebb gyászbeszéd halála alkalmából.

* **Változás a postánál.** Biharvármegye tordai járásához tartozó *Hosszuhát* puszta a püspök-ladányi posta és távirtdai hivatal kézbesítő köréből a szerepi posta és távirtda hivatal körébe helyeztetett át.

* **Uj vidéki lap.** Segesvárott *»Nagy Küllő«* czímen egy új társadalmi hetilap indult meg *Dancs Bertalan* kir. tanfelügyelő felelős szerkesztése alatt, melynek fő czélja a magyar állameszme és hazafias érzés istápolása a sok nemzetiségű vármegyében.

* **A püspök-ladányi—füzes-gyarmati vasutnak felülvizsgálata** folyó hó 25-től kezdődőleg tartott meg a kiküldött bizottság által, melyben Lázár főmérnök elnökle alatt jelenvoltak a kereskedelmi minisztérium részéről: Sáska felügyelő, a kolozsvári fizletvezetőség részéről Herczeg felügyelő, Smazsenka felügyelő, Horth és Grósz főmérnökök, az építési kirendeltség részéről Verő Zsigmond, a vállalkozó részéről Berger Jenő építész, Fusch főmérnök és Friedméraók. A bizottság a minden tekintetben szabados munkálattal fölött elismerését és megelégedését jegyzőkönyvileg fejezte ki.

* **Az ideálja sirján.** A lovagregéknek egyik romantikus alakja *Jouffre de Rudel*, az ideális szerelem örök mintaképe. A naiv lovag szerelmes lett egy kis várkisasszonyba, elment érte a háboruba, el is esett érte, anélkül, hogy valaha csak látta volna. Ilyen szentimentális tragédiáról ad hirt aradi tudósítónk távirata. *Fenyvesi Hugó*, a kétegyházi vasuti állomás gyakornoka, a husz éves szív bolond, naiv, de

határtalan szenvedélyével beleszeretett egy aradi leányba, akivel soha nem beszélhetett egy szót sem. A leány nemrégiben meghalt, ami annyira kétségbeejtette a szerelmes fiut, hogy tegnap délelőtt kiment az aradi felsőtemetőbe s ott az ideálja sirján föbelőtte magát. Bevittek a kórházba, ahol valószínűleg fel fog gyógyulni.

* **Uj segédorvos.** *Beöthy László* főispán, dr. *Lóte* Lajost segéd orvossá nevezte ki a biharmegyei közkórházhoz.

* **Vállalkozók figyelmébe.** A temesvári cs. és kir. katonai építőosztály a nagyvárad cs. és kir. katonai lövölde újraépítésénél előforduló építési munkák és szállítások biztosítására pályázatot hirdet. A teljesítendő munkálatok és szállítások 21,800 forintban vannak előirányozva. Pályázati határidő 1899. február 12. A versenytárgyalás 1899. február hó 13. déli 12 órakor Temesvárott a cs. és kir. katonai építési osztályban fog megtartatni. Miről az érdekelteket van szerencsénk azzal értesíteni, hogy a pályázatra vonatkozó egyéb feltételek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1899. febr. 3. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: *Janky József* elnök, dr. *Sarkadi* Lajos titkár.

* **A szegénység elől a halálba.** *Fekete-Bátor* községben *Katona Tódorné* esete jelenleg a legnagyobb szenzáció. A bíró felesége volt, de nem bírta elviselni azt a körülményt, hogy vagyonukat elárverezték. Neri akart szegénységben élni s a padláson felakasztotta magát. Mire észrevették, meg volt halva.

* **Családi örömök.** A szegedi anyakönyvvezető hivatalban a minap egy 60 éves munkás-ember, *Rácz Jakab* jelent meg s bejelentette huszonegyedik gyermekének születését. Ezek közül tizenhárom még él. Az anyakönyvvezető az örvendetes esemény alkalmából szerencsekívánatait fejezte ki az öreg előtt. *Rácz* kijelentette, hogy éppen nem akar még megállapodni s reményli, hogy nem ez lesz utolsó gyermeke.

* **Adomány az árvaháznak.** A nagyvárad és biharmegyei nőegylet »Erzsébet« leányárvaházáról a jótékony emberbarátok az elmúlt évben sem feledkeztek meg s adományaikkal segélyére voltak az árváknak. Az adományozók névsora a következő:

Bunyiai Vince 5 frt. Arany Sándorné 1 frt. Dr. Vueskies Gyula 1 frt. N. N. 50 kr. Merez Nándor 30 kr. Fehérvári Dezső 20 kr. Andrinyi Lajos 1 frt. Virinyi Mór 50 kr. Hönigsber N. F. 40 kr. N. N. 10 kr. Kaufmann Márkné 30 kr. Müller Salamonné 50 kr. Szilágyi Sándorné 50 kr. N. N. 50 kr. N. N. 50 kr. In nomine domini 50 kr. M. F. 50 kr. Cs. N. 50 kr. Schulez Antalné 50 kr. N. N. 30 kr. Dr. Buler Kornél 1 frt. Nyes Mózes 1 frt. Sarkady kanonok 50 kr. Kőváry Tivadar 1 frt. N. N. 20 kr. N. N. 1 frt. Papp Imréné 100 fő káposzta, 1 zsák burgonya. Kautt Sándor 300 fő káposzta. Sall Istvánné 1 frt. Öváry Sándorné 1 frt. Dr. Bulyovszky Józsefné 2 frt. Imre Jánosné 1 frt. Tauszik Hugo 1 frt. Diósi Lajosné 1 frt. N. N. 1 frt. Mihálovics Róza 50 kr. Kovács Kálmánné 50 kr. Tepper Károlyné 50 kr. Aranyossy Ildikó-tanár 50 kr. Lengyel Lajos 1 frt. Márkus József 50 kr. Wallersteiu F. 50 kr. Széles Lajos 1 frt. Kledorfer Lambert 50 kr. Özv. Merezné 50 kr. Kozák 50 kr. Csapóné 50 kr. Frölich Józsefné 100 mézes, 50 gyertya, 50 czukorka. Süveg Bertalan 1 frt. Materny Imre 1 frt. Knapp Mihály 1 frt. Dr. Wimmer Julián 1 frt. Dr. Fráter Imre 1 frt. Egy tisztviselő 1 frt. Patta M. 50 kr. N. N. 1 frt. Fehér Gyula 1 frt. O. 2 frt. Dr. Kornstein Lajosné 5 frt. Beczkay Arthurné 1 frt. Rigli Ferenczné 30 kr. Sombory Teréz 10 kr. Sombory Katalin 10 kr. Horváth Jánosné 40 kr. Kohn Sámuel 20 kr. Müller Irén 50 kr. Englund 20 kr. Szabó R. 50 kr. Anlauf Jánosné 1 frt. Wöber Jánosné 5 frt. Knnz Gasztiv 26 kék kötének való. Busch Dávidné egy ozsonna kávé, kifli, kalács és narancs. Papp György 1 frt. Batig Ferenczné 1 frt. Merez Nándor 50 kr.

A nemesszívű adakozóknak hálás köszönetét nyilvánítja az elnökség. Nagyvárad, 1899. január 31-én.

Egy titkos rendelet.

— Nem a belügyminisztertől. —

Mindegy, akármi történik is velünk, eláruljuk a nagy titkot. Óriási felleg kezd tornyosulni azok feje felett, kik a meghívás dacára is elmaradnak a postatisztek multságáról.

Kiszámíthatatlan költségek árán sikerült egy titkos gyűlésnek és egy még titkosabb rendeletnek a nyomára jönnünk.

Előbb csak fentartással akartunk a dolgról írni, de egyik tudósítónknak sikerült egy 70 éves takarító-nét ebben az ügyben meginterjüvölni, ki kész megesküdni legdrágább kincsére: macskájára, hogy mindent hallott. El lehet neki hinni, mert nagyon becsületes öreg asszony, csak egy hibája van szegénynek: *szörnyen süket*.

De mielőtt a szenzációs rendeletet tudomásukra hozzuk azoknak, kiket illet, a fontos gyűlés helyéről és lefolyásáról mondunk el néhány szót:

A szoba elég tágas, sőt csinosnak is lehetne mondani, ha nem volna benne olyan óriási rendtelenség. Fejetetején áll minden darab butor és vastagon vannak belepve porral. Az a ballerina pedig, melynek a nagy tükör felett kellene ékeskedni, bágyadtan hajtja le szép fejét, mert a mindennap kiállott füsttől egészen elvesztette érdekes színét.

Az első pillanatra tisztában lehetünk azzal, hogy a szobát garson ember bírja és ha utána járunk a dolognak, azt is megtudjuk, hogy egy nőtlen postatiszté a lakás, melyet egy hetven esztendőss süket asszony »takarít«.

A »lelkes« házigazda, egy üveg konyak és hét üres pohár várja a szűkebb körű nőtlen rendezőbizottságot, kik komoly arccal lépnek egyenként a gyűlésteremre avatott szobába.

Amikor mindnyájan összejöttek, — heten voltak mint a gonoszok, — hivatalos előkelőséggel hajtottak fel egy-egy pohár konyakot és megkezdték a tárgyalásokat.

A mai multság rendezése körül folyt a vitakozás. Sűrű koczeztintások között gyüleseztek az ifjak, kiknek a nagy lelkesedéstől — vagy a konyaktól — tűzben égett a szemük és kigyult az arcuk.

Már majdnem végére jártak a vitakozásnak és a negyedik üveg tartalmának, amikor az egyik rendező felemelkedve a következőket mondá:

— Tisztelt barátaim! Még egy fontos dolgot kell megbeszelnünk. Szükségesnek találom, hogy megbosszuljuk magunkat azokon, kik meghívásunknak nem tesznek eleget . . .

— Ugy van! — zugott rá a szűkebb bizottság.

— Tehát, kedves barátaim, — folytatja az ifju, — beszéljük meg a megtorlás módozatait.

És elkezdtek a módozatok megbeszélését. Különösebbnél különösebb borsot akartak az érdekelt hölgyek és urak orra alá törni.

Vége egyik rendező egy papirlapot huz ki zsebéből, melyről olvasni kezd.

Feszült figyelemmel hallgatják valamennyien és mikor végére ért az indítványnak, lelkesülten kiáltották:

— Éljen, elfogadjuk!

Borzasztó dolgokat fogadtak el! Egy rendeletet, melyet titokban fognak kiadni a levélhordóknak, hogy végrehajtsák azokon a hölgyeken és urakon, kik otthon alusznak végig a mai fényes bált.

Nem árulhatjuk el, — a legjobb akarat mellett sem, — az egész rendeletet, csupán négy pontot hozunk figyelmeztetés képpen:

1. Azon levelek, melyek olyan férfiaknak vannak czimezve, kik nem jelentek meg a multságon, megszagolandók és ha illatosak, kánpor-porral behintendők.

2. Bál, lakodalmi, vagy bármily multságra

szóló meghívók csak a lezajlás után kézbesítendők az illető ifjunak vagy leánynak.

3. Olyan titkos levelek, melyeken vastag betűkkel van megjegyezve, hogy a kisasszonynak »saját kezéhez«, rendszeren a mamának kézbesítendők.

4. Azon levelek illetve felszólítások, melyeket holmi hitelezők küldenek az illető urakhoz, a lehető legpontosabban kézbesítendők és pedig akkor, amikorra leánytársaságban dühösen udvarol.

Ezek a legmérsékeltőbb pontok, de hát a többi!

Uraim és hölgyeim, kik meghívó birtokában vannak, fontolják meg a dolgot és vegyenek részt a postatisztek mai mulatságán.

Gondolják meg különösen Önök, uraim, hogy milyen borzasztó lesz az, ha erős kánfor-szagúvá válik az a kis levélke, mely Ő tőle jön és oly sokszor szeretik ajkukhoz emelni.

Hát az nem lesz borzasztó, amikor Ő előtte, a legboldogabb pillanatokban adják kézhez azokat a bizonyos leveleket, melyeken szárazon adja tudomásukra a szabó, hogy nem vár tovább?

Vonuljanak fel tehát ma este a Csarnokba, hogy hatályon kívül helyeztessék a titkos rendelet.

* *

A cigányleány gyilkosa.

A törvényszék tegnap másodizben tárgyalta a mező-sasi cigányleány esetét.

A párját ritkító kegyetlen eset tavaly tavaszon foglalkoztatta a törvényszéket s ítéletet is hoztak ez ügyben, azonban az ítéletet a kir. tábla feloldotta s így az ügy visszakerült a törvényszékre.

A rémes eset a következő:

1897. május 28-án délben Kováts Julianna cigányleány Pusztá-Toldról Mező-Sasra ment. Útközben az országuton találkozott Bogdán Károly mező-sasi dúsgazdag földművelővel, aki a feltűnő szép fiatal leánynyal, akit személyesen ismert, szóba állott, majd leültek az út melletti árok szélére s ott a leánynak bagót is adott. Később azután megragadta a leányt, a földre teperte s nemtelen vágyát akarta kielégíteni, amit azonban a leány nem engedett meg neki, sőt azzal is fenyegette, hogy megmondja a dolgot a Bogdán feleségének.

Mikor Bogdán meghallotta ezt a fenyegetést, kivette a zsebében levő bicskáját s azzal elmetszette a leány nyakát egész a nyakcsigolyáig s mikor azt hitte, hogy a leány meghalt, haza ment.

Kováts Julianna pedig — bár sok vért vesztett, — nem halt meg. Pár óráig eszméletlenül feküdt, míg végre bevándorozott a faluba, hol elbeszélte az esetet, majd később a csendőrök előtt is megmutatta a tettest.

A leányt behozták a biharmegyei közkórházba, s az orvosok sokáig azt hitték, hogy a leány nem fog életben maradni, de mégis megmaradt. Három hónapi ápolás után be is gyógyult a sebe, azonban a hangját majdnem teljesen elvesztette, ezen felül rom lett, úgy hogy még a lábán állani sem igen tud.

Beszélni pedig csak igen nehezen tud, úgy hogy a törvényszék előtt négyszer-ötször feltesznek neki egy kérdést míg a feleletét meg tudják érteni. S még így is látszik, hogy a leánynak mennyire kínjába kerül a beszéd.

A vádlott, Bogdán, tagadta a tettét mindvégig s azzal védekezett, hogy ő eskőros s így lehet hogy a tettet elkövette, de az csak eszméletlen állapotban történhetett.

Bogdánt Váradon a fogságban vizsgálat alá is vették s itt az orvosokat sikerült is

neki felültetni; mikor azonban Pesten kezdték vizsgálni s megpróbálták, hogy nem teteti-e a dolgot, már az első próbán bevallotta, hogy ő nem beteg, csak szimulálta a betegséget azért, hogy megmenekedjék a büntetéstől.

A törvényszék a múlt év tavaszán tárgyalta ezt az ügyet.

A törvényszéki tárgyalás két teljes napig tartott s enuek folyamán olyan megrendítő dolgok jöttek napfényre, hogy aki hallotta a tárgyalást, nem felejtí el soha.

A törvényszék végre is a szándékos emberölés kísérletében mondta ki bűnösnek s öt esztendei fegyházra ítélte.

A tegnapi végtárgyaláson csak a vádlott volt jelen, felolvasták a multkori tárgyalás terjedelmes jegyzőkönyv't, majd az orvosoknak a véleményét a leánynak a jelenlegi állapotáról.

A leány ugyanis Pesten fekszik a Szent-János kórházban, ahol ápolják, azonban eredménytelenül, amennyiben állapota nem javul s nincs is kilátás arra, hogy valaha vissza nyeri a beszédképességét.

A törvényszék *Millye Gyula* elnöklete alatt a kir. ügyésznek dr. *Perjéssy Mihálynak* remek vádbeszéde után a vádlottat bűnösnek mondta ki s a régebbi ítélet fentartásával *öt esztendei* fegyházra ítélte.

Ugy a királyi ügyész mint a vádlott felebeztek.

MULATSÁG.

Öt bál egy napon.

Ma este öt bál lesz, három Váradon, kettő pedig a megyében, úgy, hogy a táncolni vágyó fiataloknak ugyancsak nem lehet panaszra oka.

Az egyik mulatság a *Csarnokban* fog lefolyni, ez a *postatisztek* mulatsága lesz, akik hetek óta fáradoznak ezen mulatságuk sikerén.

A mulatságot érdekessé teszi az, hogy a táncot hangverseny előzi meg, amelynek a műsora a következő:

1. Szeretem a nőket. Monolog. Előadja: Rácz Gyula. 2. Vomácska József Klarinet-szóló. Előadja: Vomácska József. Zongorán kíséri: Smerhovszky József. 3. Leányszerelem, Győző Lajostól. Előadja: Borsits. Mariska k. a. 4. Zongora hármas, Louis Wolfftól. Előadja: Smerhovszky József (hegedű) Szmazsenkra Ernő (gordonka) és Vomácska József (zongora). 5. Valami a férfiakról. Irta és felolvassa Demjén Sándorné urnő. 6. Magyar népdalok. Kalmár Illés vezetése alatt előadja az intézeti énekkar: Csath Béla, Cseeskovics Géza, Daday József, Ertsey Zsigmond, Ghiczey Kálmán, Glodiák Ágoston, Gólya Béla, Gyenge Béla, Kádár Simon, Kakas István, Kohn Dávid, Kovács Kálmán, Labancz Mihály, Markovits Samu, Novák György Rácz Gyula, Simon Mór, Szalay Dezső, Szilasy Sándor, Tóth Gyula, Vueskics László és Zsdánszky László.

A fenti műsor igen változatos, érdekes lesz annak minden száma.

Ezen mulatság iránt városszerte nagy az érdeklődés s az bizonyára fényesen fog sikerülni. Ez estély 7 órakor kezdődik.

A másik mulatság az izr. nőegylet bálja, amely jótékonycélra van rendezve.

Ez előtt is lesz hangverseny, amelyen *Lindh* Marcella híres dalénekesnő fog szerepelni, *Tarnai* Atajos zongoraművészszel.

Ez a mulatság is igen látogatottnak ígérkezik s ez a *Fekete Sas* nagytermében lesz.

A harmadik mulatság a *Zöldfa* szállodában lesz.

Itt a fogházörök rendeznek mulatságot a fogházörök nyugdíjalapjának a javára.

A fogházörök, akik nehezen és felelősségteljesen élnek, bizonyára méltánylásban fognak részesülni a nagyközönség részéről, noha a másik két bál mindenestire hátrányára van. A rendezőség azonban így is reméli, hogy az erkölcsi sikeren kívül szép összeg fog jutni a nyugdíjalap javára.

A vidéken is lesz még két bál: az egyiket

a *béli*, a másikat a *komádi* aranyifjuság rendezí.

Mint mindakét helyről írják, mindakét bál iránt a környéken általános az érdeklődés, úgy, hogy mindakettő fényesen fog sikerülni.

FARSANGI NAPTAR.

Február 4. Postatisztek hangversenye és táncestélye a Csarnoktermében.

Február 4. Az izr. nőegylet hangversenye.

Február 4. A fogházörök táncvizsgálma.

Február 4. A komádi fiatalok táncmulatsága.

Február 5. A nagyváradi ev. ref. egyházközség táncvizsgálma.

Február 9. Középiskolai kolonbál.

Február 11. A m. kir. posta és távirada altisztek táncvizsgálma.

Február 11. A »Gyermekbarát« jelmezestélye.

Február 14. Jogász táncestély.

EGYESÜLETEK.

A kath. legényegylet közgyűlése.

Február 2-án d. u. 4 órakor tartotta a kath. legényegylet alakulása óta az első közgyűlését. A gyűlés tárgya volt az ötös bizottságnak jelentése, mely idáig felhatalmazás alapján képviselte az egyletet.

A gyűlés az egylet bérhelyiségében, a N.-Teleky-utczai Janky-féle házban lett megtartva, mind a rendes, mind a pártoló tagok nagy érdeklődése mellett.

Dr. *Vucskics Gyula* id. elnök megnyitja a gyűlést és beszámol az ötös bizottság munkájáról.

A bizottság hármas küldetést kapott.

1. Elintézni az egylet végleges megalakulásának formalitásait.

2. Pártoló és alapító tagokat gyűjteni.

3. Egyleti helyiség után nézni.

Az egylet alapszabálya és jegyzőkönyve az illetékes fórumokhoz kellő időben lett betervezve. A nm. belügyminiszterhez decz. 19-én felküldve. A törvényben előirt 40 nap alatt az alapszabályok vissza nem érkezvén, az egylet megkezdí működését.

A pártoló és alapító tagok gyűjtése szép sikerrel járt. Rendes tagok száma 160. Alapító és pártoló tagok együttes száma 140. Az eddig befizetett alapítványok összege 3000 frt.

Az egyleti helyiség kérdése csak ideiglenesen lett megoldva, t. i. bérlet útján, de így is az egylet céljainak megfelelő helyiség áll a tagok rendelkezésére.

A bizottság újabb felhatalmazást kér az egyleti helyiség bebutorozásának vezetésére, mit megis kapván, a pártoló tagok közül jelentkező iparos mestereket szombaton este 1/2 7 órára az egyleti helyiségben szűkebb körű értekezletre hívja össze, hogy a butorozásra benyujtsák ajánlataikat.

A gyűlés 6 óra tájban oszlott szét.

Igazságszolgáltatás.

Járásbíró a vádlottak padján. *Keszler* János volt zombori járásbíró még a mult év július havában letartóztaták, mdrt azokból a büntetéspénzekből, melyekre ő mint büntető-járásbíró ítélte a feleket, közel 1500 forintot elsikkasztott. A vizsgálat során nyolcezszáz forinttal beszámolt és csak hétszáz forint elsikkasztásáért fogják felelősségre vonni. A zombori törvényszék ma szombaton tárgyalja a sikkasztó járásbíró bűnperét. A vádlottat *Patay* Sándor dr. zombori ügyvéd védi.

Meglötte a társát. Két évvel ezelött történt, 1897. végén, hogy egy erdőőr vigyázatlanságból agyonlötötte a társát.

Ez a dolog nagy érdeklődést keltett a többi erdő-őrök körében, akik több ízben tárgyalták ezen esetet.

Egy ízben *Zarucza* János erdő-őrnel is szóba

került ez az eset, amikor azután Barucza azt a megjegyzést kockáztatta meg, hogy nem esoda, hogy a szerencsétlenség megtörtént, mert hiszen a tett elkövetője nem tud bánni a fegyverrel s annak bizonyosságául, hogy azzal aki a fegyverrel bánni tud, hasonló nem történhet, felvette a fegyverét s megmagyarázni kezdte, hogy hogyan kell bánni a fegyverrel. A magyarázat közben azután elsült a Barucza fegyvere s a golyó *Acsin* Mihály erdő-őrt szíven találta, úgy, hogy *Acsin* azonnal meg is halt.

A törvényszék tegnap a vigyázatlan erdő-őrt 50 frt pénzbüntetésre ítélte.

Az ügyész az ítéletet megfelebbezte.

A rágalmozó büntetése. Togyerás Vaszali ezeiött pár évvel több panaszt adott be a beéli főszolgabíróhoz egy erdő-őr ellen. A panaszok azonban valótlanoknak bizonyultak s így azokat a főszolgabíró elutasította. Ezért azután Togyerás egyszer így nyilatkozott:

— Nem is ad nekem a főszolgabíró igazat soha sem, mert az erdő-őr két véka búzát adott neki.

Ezen nyilatkozatáért Eder Géza főszolgabíró Togyerást feljelentette s tegnap a törvényszék ki is mondotta bűnösnek s 25 frt pénzbüntetésre ítélte.

Tolvaj fiu. A mult év októberjében *Weiman* János poklos-telki lakos lakására betört egy fiatal 16 éves fiu és ellopott 27 frtot, amiből azután 5 forintot a testvéreinek *Kozma* Gábornak adott. A törvényszék tegnap foglalkozott ezen bűnygygyel; a tolvaj fiut *Kozma* Lőrinczet kilencz *Kozma* Gabort pedig három havi börtönre ítélte.

REGÉNY-CSARNOK.

Paraszt história.

Irta: Kiss Rezső.

4.

Pusztul a kis gazdaság is. Te volnál a dolgos kéz a háznál . . . nézz hát utána már egy kicsit a dolognak kedves fiam . . .

— Ugy-e jó vagyok most?! De bezzeg, mikor az a drágalátos, szép, jó fiu itthon van, akkor mindjárt nincsen reám szükség, akkor rólam nincsen se szó, se beszéd, hanem csak az »édes Sándor« a »lelkem Sándor« járja . . . Dolgozzak! Miért legyek én a más cselédje?! . . .

— Ami a mienk, az a tied is fiam! . . . Elérezékenyült Teri néni s csak úgy fuldokolva tördelte a szavakat.

Az a kökemény szívü ember nem indult meg az anyja sirásán, de még rá rivalt arra a jó lélekre:

— Ej! de mit pityereg itt nap hosszat én rajtam? . . .

— Mert fiam vagy! . . . fáj az nekem nagyon, mikor hol itt, hol ott hallom, hogy »Pörge Imre tán a lutrin nyert, hogy oda sem hederit a gazdaságnak!?!« — meg hogy »Pörge Imre urnak csapott fel, egész nap csak iszik és kártyázik!« . . .

— Hej de jó most kelmed hozzám! . . . De mikor az apám meg a Sándor apja is meghalt, aztán két róstomban is örökségre került a sor, hát akkor szóltott kelmed melletttem csak egy szót is!?! . . . A két örökségből mi maradt reám?! . . . Nyolcz köblös föld volt a két örökség s abból nekem csak az a rossz luczernás maradt, ami alig ér 50 ezüst pengőt . . . Ki tudtak a vagyonbó, kipereltek czudarul! . . .

— Igaztalan vagy fiam, hiszen a te apád-ról csak az a kis luczernás maradt, ami a kettőtöké, a tied és a Palié lett. Pali aztán a részéről le mondott a javadra.

A többi földet a Sándor apja kereste; így maradt aztán az örökségképen Sándornak . . . De hát ezt sem én rendeltem így, hanem a törvény, hiszen jól tudod! . . . Ne zúgolódj hát fiam, hiszen nincsen rá okod! . . .

— Nincsen-e? Sándor vagyonba jutott . . . Pali ur lett, tanító lett . . . én meg mi vagyok egyéb mint a kelmed cselédje?! . . .

— A másik két fiam maga volt a szeren-

cséjének a kovácsa . . . Az mind a kettő igyekvő szorgalmas volt, szülei tisztelő mindegyik, a Pali még nagyon jó fejü is volt, tanult . . . te meg mindig engedetlen voltál, az iskolát elkerülted, engemet meg kutyába sem vettél! . . . Ez az a mi most is zokogtatja a lelkemet ebben a szomorú árvaságomban! . . . fáj kimondani, de csak kimondom, rossz fiu vagy, rossz testvér vagy . . . Irigy vagy a tulajdon testvéredre is. Nagy bűn az kedves fiam! . . . Ugy-e tudod, hogy miről beszélek?! . . .

— Tudja az Isten a kelmed esze járását . . .

— Ne tagadd . . . tudod! . . . Azt a hirt te költötted s te hireled, hogy a keresztlányomat, Csinos Borecsát, aki szegény olyan szerencsétlen lett, Sándor borította a gyalázatba, te hireled hogy a gyermekének Sándor az apja s hogy Borinak ő a szeretője! — Irigy vagy Sándorra, el akarod tőle a Julis szívet szakítani . . . Égbe kiáltó vétek az! . . . Hazug hirt költesz, pedig te azt épen úgy tudod, mint én, bár ne tudnád, hogy kitől lett olyan szerencsétlen a Boris!

— Tudom hát, hogy az a drága jó fia a Pali, akit kelmed úgy szeret, volt a Bori szeretője, de hát kiáltsa ki kelmed a falunak, árulja el a titkot ha mori. Hazudtoljon meg! . . . A makra pipámat meg az üdvösségemet tartom rá, hogy nem mondja ki az igazat! . . .

Sirt, fuldokolt Teri néni.

Imre bevágta a pitvar ajtót maga után, azzal kiment a házból.

Teri néni egyedül maradt, de mégis nem egyedül, mert vele volt száz, meg száz kinzó gondolata.

* * *

Barna uramnál csendes lett a ház egy idő óta.

Nem hangzott a kis kertben, a tornáczon a vidám kacaj, meg a nóta, mint az előbb. Szomorú volt Julis. Úgy járt a rozmaringos kis kertben, mint ha bánat erdő lett volna az. Hiába volt a Kata vigasztaló szava is.

Úgy neki adta magát a szomorúságnak az a Julis, hogy a beszéd is nehezebbre volt.

Valami feküdt a lelkén. Rágt a szívét, lelkét a Csinos Bori históriája, mint a féreg a fa gyökerét.

De a Julis szomorúsága sem Barna uramnak, sem élete párjának nem tűnt nagyon fel. Hiszen olyan melázó, szomorú szokott a leány lenni, ha nagyon szerelmes, meg még hozzája, ha a mátkája oda van idegen földön . . .

Egy este Csinos Borecsa vissza jött a faluba. Oda volt már jó ideje, senki sem tudta, hogy hol. Késő, sötét este volt, midőn megérkezett. Teri nénihez ment. Nagyon örült ennek Teri néni. Legalább nem lesz egyedül. Hej ugy is mióta Sándor oda van, java idejét árvaságban töltötte. Ki is panaszolta magát Borisnak lelkéből. Szinte megkönnyebbült vele.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Főrabbi mint főrend.

Budapest, február 3. (Saj. tud. táv.) *Kóhn* Sámuel budapesti főrabbi a főrendiház tagjává nevezetett ki.

Elítelt diák.

Bécs, február 3. (Saját tud. táv.) A bécsi főtörvényszék Biberle Antal egyetemi hallgatót, ki heves szóváltás után Linhardt Ágostont az utcán agyonlötte, három havi súlyos börtönre ítélte.

A bolgár válság.

Szófla, február 3. Az új kormány a fejedelemasszony temetésének előkészületeivel van elfoglalva és eddigelé a politika terén semmit sem tett. Radoszlavov belügyminiszter pártja elnökségéhez táviratot intézett, amelyben felszólítja párt-

feleit, hogy maradjanak nyugodtan, mert különben kénytelen volna beadni lemondását. A hivatalnoki karban eddigelé semmiféle változtatást nem tettek. A véres verekedésekről szóló rosszindulatu híresztelésekkel szemben konstatálják, hogy az egész országban nyugalom van. (Magy. Táv. Ir.)

Az ausztráliai államok szövetsége.

London, február 3. Az összes ausztráliai államok miniszterelnökei, akik itt értekezletet tartottak, egyhangulag megoldották mindazokat a vitás kérdéseket, a melyek eddigutjában állottak valamennyi ausztráliai állam federációjának. Ezzel a federáció tényleg biztosítva van. (Magy. Táv. Ir.)

A helyzet Ausztriában.

Prága, február 3. A »Narodni Listy« jelentése szerint *Thun* gróf miniszterelnök a jobboldal parlamenti bizottságának tegnapi ülésén kijelentette, hogy a Reichsrath elnapolásának egyetlen tényleges oka az állandó, tervszerű obstrukció és az, hogy semmi remény sincs ennek megszüntetésére. A helyzet javulása, mondotta a miniszterelnök, legforróbb óhajtása. A többség mindent elkövetett, hogy lehetővé tegye a ház működését. A Reichsrath meddő munkájának további folytatása már a parlamentarizmus miatt is lehetetlen. A nemzetiségek megegyezése okvetlenül szükséges, de csak kölcsönös engedekenységgel és engesztelődéssel, az igazságosság és egyenjogúság alapján lehetséges. A parlamenten kívüli állapot tartama egyelőre meghatározhatlan. (Magy. Táv. Ir.)

A franciaországi események.

Páris, február 3. Quesnay de Beaurepaire ma ezt írja az »Echo de Paris«-ban: Minthogy a Manau vezette vizsgálatnak az volt a célja, hogy Dreyfust ártatlannak tüntesse föl, szükséges volt, hogy Lebrun-Renault százados vallomása iránt gyanút keltsenek. Ezzel a szándékkal kísérelték meg, hogy a »garde republicaine«-nek azt a katonáját, aki Dreyfust a lefokozáskor kísérte, hamis tanuvallomásra bírják. A katonát azonban nem lehetett megvesztegetni. Beaurepaire azt mondja továbbá, hogy a titkos dossiernek egy nagyon bizalmas iratát, a melyet a semmitőszék büntetőtanácsával közöltek, már másnap a hármasszövetség egyik államának hivatalos ügyvivője is ismerte. Beaurepaire azt mondja, hogy ezt a dolgot két tiszt közölte vele, akik készek erről vallomást tenni.

Páris, február 3. A »Journal« szerint a tegnapi elrendelt pótvizsgálat olyan dolgokra vonatkozik, amelyek csak Mazeau jelentésének megtétele után történtek. A szakértők tegnapi kihallgatását a semmitőszék csak este 8 óraker fejezte be. Charavai eltért attól az első véleményétől, amelyben Dreyfus irásának a bordereau irásával való azonosságát konstata-
lta; a többi három szakértő újra megerősítette előbbi véleményét. Roget tábornokot még egyszer kihallgatják, de Picquart ezredessel sem fogják szembesíteni. A szakértőkön kívül a semmitőszék tegnap kihallgatta még Meyert, a grafológiai is-

kola igazgatóját, továbbá Moliniert, ennek az iskolának tanárját és Gyryt, az exakt tudományokat művelő iskolának tanárját. A vizsgálatot ma folytatják. Nem valószínű, hogy a büntetőtanács nyilvános ülést fog tartani. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

»A szőlő helyes metszése« című szakmunka második bővített és átdolgozott kiadása ez év február havában fog megjelenni. Jellegje: „Szőlőt metszeni könnyű, de jól metszeni nehéz!” Az okszerű szőlőmetszést tárgyaló ezen hasznos könyv most már a második kiadásban bővítve Maurer János, ismert nevű borász és lapszerkesztő tollából ered. Az egyes metszési módokat rajzokban is bemutatja. Kinek szőlője van, annak nélkülözhetetlen segédeszköze, tanácsadója és kincses bányája ezen könyv. Egy frt előleges beküldése mellett bérmentesen küldi meg szerzője, Maurer János (Kassa, Maurer-udvar).

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

B u d a p e s t, február 4.

Az irányzat szilárd

Buza márcziusra	9.78
Uj tengeri	4.83
Rozs őszre	8.01
Zab őszre	5.85
Tengeri augusztusra	
Buza októberre	

Értéktőzsde.

Budapest, február 3.

Az irányzat gyenge	
Osztrák hitel	363.10
Magyar hitel	398.75
Államvasut	363.10
Rimamurányi	307.—
Magyar jelzálog	249.—
Salgótarjáni	636.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamos vasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—

Bécs, február 3

Az irányzat nyugodt	
Osztr. hitel	360.78
Magyar hitel	391.—
Államvasut	362.1/2
Birodalmi márka	58.97

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. február 3-án.

Magyar aranyjárdék 4%	119.50
Magyar koronajárdék	97.70
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/10%	120.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/10%	100.40
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	9625
Italmérési jog megváltási kötvény	100.60
Horvát-szlavón földterhermentési kötvény	96.75
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölesön	160.—
Tiszabáblyói és szegedi sorsjegyek kölesön	138.60
Osztrák járdék papirban	101.25
Osztrák járdék ezüstben	101.10
Osztrák járdék aranyban	125.—
Osztrák korona járdék	101.75
Osztrák magyar bankrészvény	933.—
Magyar hitelbankrészvény	398.—
Osztrák hitelintézeti részvény	396.50
Osztrák-magyar államvasuti részvény	359.70
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	362.75

Németbirodalmi márka	58.95
London vista	120.45
Párisi vista	47.82
20 márkás arany	11.79

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

MEGHIVÓ.

A „Gazdasági- és iparbank részvénytársaság”
Nagyváradon

1899. évi február 12. d. c. 10
órákor tartja saját üzlethelyiségében

VIII. évi rendes közgyűlését,

melyre a t. c. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság évi jelentése.
2. Az 1898. évi mérleg előterjesztése, a tiszta nyereség mikénti felosztása feletti határozathozatal.
3. A felügyelő bizottság díjazásának megállapítása a folyó évre és a felmentvény megadása.
4. Felügyelő bizottság és 9 igazgató tanácsos választása.

Nagyvárad, 1899. január hó

Az igazgatóság.

Minden részvényes, ki szavazatával élni kíván, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig részvényeit elismervény ellenében a pénztárnál letéteményezni. Ugyanott f. évi február hó 4-től kezdve az üzleti jelentés a mérleggel együtt a t. c. részvényesek rendelkezésére áll.

VASUTI MENETREND.
Érvényes 1898. évi október 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.			Vaskóh—Belényes—Nagyvárad			Nagyvárad—Gyoma			Gyoma—Nagyvárad.				
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 40		
V-Velenceze	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya	4 42	2 43	Ósi	6 09	2 51	Déva-Ványa	4 37	3 48		
Félix-Fürdő	4 32	3 13	Szudrics	5 09	3 12	Uj-Palota	6 24	3 05	Körös-Ladány	5 13	4 22		
Kardó	4 50	3 27	Belényes	5 37	3 52	Gyires	6 41	3 17	Szeghalom	5 40	4 53		
Magyar-Gyepes	5 50	4 17	Sonkolyos	5 58	4 15	Körösszeg	7 02	3 36	Vésztő	6 12	5 34		
Tasádfő	6 07	4 31	Belényes-Ujlak	6 10	4 27	Szakál	7 39	4 05	Köt	6 38	6 03		
Drág-Cséke	6 30	4 45	Borz	6 19	4 37	Nagy-tóti	7 55	4 21	Iráz	6 52	6 29		
Magyar-Cséke	6 50	5 12	Sólyom	6 35	4 58	Komádi	8 25	4 32	Komádi	7 10	7 08		
Dused	7 05	5 12	Gyanta	6 56	5 19	Iráz	8 42	4 49	Nagy-tóti	7 22	7 13		
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47	Hollód	7 10	5 34	Köt	9 19	5 14	Sakál	7 48	7 43		
Hollód	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	Vésztő	9 44	5 32	Körösszeg	8 11	8 12		
Gyanta	8 12	6 11	Dused	7 55	6 34	Szeghalom	10 34	6 13	Gyires	8 33	8 33		
Sólyom	8 38	6 36	Magyar-Cséke	8 07	6 49	Körös-Ladány	11 —	6 31	Uj-Palota	8 47	8 53		
Borz	8 53	6 50	Drág-Cséke	8 26	7 17	Déva-Ványa	12 03	7 21	Ósi	9 03	9 12		
Belényes-Ujlak	9 05	7 01	Tasádfő	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 30		
Sonkolyos	9 18	7 13	Magyar-Gyepes	8 54	7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva			Érmihályfalva—Nagyvárad.				
Belényes	10 04	7 47	Kardó	9 27	8 31	Nagyvárad ind.	6 50	5 40	Érmihályfalva ind.	5 05	5 33		
Szudrics	10 27	8 09	Félix-Fürdő	9 40	8 45	B.-Püspöki	7 17	5 57	Érselind	5 37	6 24		
Lunka-Rézbánya	10 56	8 21	V-Velenceze	10 01	9 09	Bihar	7 44	6 26	Szekelyhid	6 14	6 22		
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	Paptamási	8 13	6 48	Nagykágya	6 27	7 32		
Szekelyhid—Margitta			Margitta—Szekelyhid			Nagyvárad—Arad.			Arad—Nagyvárad.				
Szekelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	
Apátkeresztur	10 46	8 41	Monos-Petri	4 46	4 56	Gyula	12 21	6 34	10 21	Kurties	5 39	11 52	
V-Ábrány	11 03	8 55	V-Ábrány	4 57	5 06	Békés-Csaba	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza	6 14	12 37	
Monos-Petri	11 16	9 06	Apátkeresztur	5 13	5 26	Kétegyháza	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba	7 —	2 33	
Margitta érk.	11 28	9 16	Szekelyhid érk.	5 54	6 07	Kurties	3 28	8 20	5 38	Gyula	7 27	3 05	
Nagyvárad—Szeged.			Szeged—Nagyvárad.			Nagyvárad—Dobrest.			Dobrest—Szombatság-Rogoz.				
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	7 41
Ósi	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely	4 44	11 05	7 57	Nánhegyes	6 34	8 21	Nánhegyes	4 32	7 41
Less	10 48	4 56	8 06	Orosháza	5 39	11 54	9 38	Dobrest	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 06
Gyapju	10 56	5 04	8 18	Csaba	7 00	2 33	4 50						
Cséffa	11 0	5 12	8 29	Gyula	7 27	3 05	5 26						
Szalonta	11 26	5 37	9 08	Sarkad	7 47	3 27	5 56						
Kétegyán	11 46	5 57	9 37	Kétegyán	7 56	3 39	6 09						
Sarkad	11 57	6 9	9 51	Szalonta	8 23	4 10	6 47						
Gyula	12 21	6 34	10 21	Cséffa	8 42	4 34	7 18						
Csaba	2 10	7 22	4 44	Gyapju	—	4 42	7 29						
Orosháza	3 10	8 32	5 50	Less	9 04	5 00	7 51						
H.-M.-Vásárhely	4 00	9 26	7 00	Ósi	9 21	5 19	8 16						
Szeged	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31						